

Bohoslužby v Javorníku 11.zář 2022

Lk 15,1-32

Milé sestry, milí bratři, často něco ztrácíme a hledáme. Od prostých věcí denní potřeby přes věci cenné a důležité až k těm hlubokým a podstatným. Proto jsou nám ta dnešní podobenství jistě celkem blízká. Umíme si představit tu radost, ale často také velikou úlevu, když je ztracená věc opět na světě. Pravda, asi to neslavíme až tak intenzivně, jako v Ježíšových podobenstvích, přesto i nás v takové chvíli naplní jakási slavnostnost, něco hřejivého projde naším nitrem.

Jako výrazný motiv všech tří podobenství zaznívá dobrá zpráva o Bohu. Bůh je někdo, kdo hledá, nalézá a přijímá. Ne vždy ho tak lidé umějí vidět. Třeba v prvním čtení z toho, jaký Bůh dokáže být, až skoro zamrazí. Ne, že by nebyl v právu. Lid křepčil před zlatým teletem, provinil se proti Zákonu, který se sotva sepisoval. Jak jinak by měl Bůh reagovat? Slovo musí platit, spravedlnost se musí naplnit. Jinak to přeci nejde. Zlo nelze nechat nepotrestané. Pravda, Bůh je pak spíš takový policajt a soudce dohromady. Dá se nějak ukecat, ale jinak z něj opravdu celkem mrazí. Upřímně řečeno, čím se cítíme spravedlivější, tím víc se nám tento obraz líbí, nebo alespoň ho nevidíme tak problematicky. Jsou dána pravidla a nad jejich dodržováním někdo musí bdít. Jak by to jinak vypadalo? V jakém stavu by byl náš svět, kdyby nad ním nestála autorita, která udržuje pořádek? Je-li taková autorita hrozící silou nutná, je otázka, jestli tedy není něco ve světě špatně. Je-li nad světem nutný Bůh, u kterého zdůrazňujeme, jak je nesmlouvavý k hříšníkům, jak je jednou potrestá, není všechno v pořádku. Nejen se světem. Měla by nám začít vrtat hlavou otázka, proč vlastně Ježíš mluví o Bohu zcela jinak, než o nesmlouvavém soudci, který jen číhá na hříšníka, aby ho potrestal?

Ztráta mince a ovce vede k pátrací akci. Svým způsobem to nedává smysl. Ovcí je hodně, mincí sice málo, ale mince nikam neuteče a tak se dá počkat třeba do rána nebo do většího úklidu. Jinými slovy, pátrací akce není nezbytně nutná. Alespoň kvůli tomu, kdo něco ztratil. Jestliže ji přesto podniká, potom je zřejmé, že ztracená ovce či mince má pro hledající nesmírnou cenu. Je zde určitý vztah, který nad ztrátou nedokáže jen mávnout rukou s konstatováním, že se prostě stalo. Takový vztah má Bůh k člověku. Není lhostejný k tomu, že porušováním pravidel života tento život ztrácí. Hledá ztracené, raduje se velice, když je nalézá, když je může vrátit zpět. Toto musíme vědět nejen tehdy, když přemýšlíme o Bohu, ale také ve chvíli, kdy přemýšlíme o člověku, kdy se snažíme nějak pochopit lidi kolem sebe.

Ztracený syn, který se vrací, je asi to nejsilnější podobenství, které Ježíš vypráví. O vztahu člověka k Bohu, ke druhým lidem, ale také o Bohu samotném se tam dozvíme všechno důležité. To ztracení se, které v předchozích dvou podobenstvích není moc rozebrané, tady má jasnou podobu. Člověk se Bohu neztrácí tím, že by zapadl do nějaké rokle a nebyl vidět. Člověk se ztrácí svým smýšlením, svým vztahem. Jak ten mladší syn o svém otci přemýšlí? Jak ho vnímá? Není mu s ním z nějakého důvodu dobře. Bere ho jako překážku pro svůj životní rozlet. Chce svobodu, která je ale celkem krátkozraká. Není to paradox, že na jednu stranu jakoby řekne, že chce být nezávislý, na druhou stranu k tomu potřebuje otcovy prachy? Je to jako v tom vtipu, kdy přijdou za Hospodinem vědci a říkají: „Bože, už jsme jako ty, podívej, dokázali jsme vzít hlínu, udělat z ní člověka a oživit ho.“ Co na to Hospodin? „Dobrý kluci, jste šikovní, ale příště to zkuste také ze své vlastní hlíny...“ Mladší syn ztvárňuje lidství, které chce být nezávislé na Bohu, ale nedokáže to bez Božích darů. Nic to ale nemění na výsledku, že si svého dosáhne, že shrábne mnoho dobrého, co dostal, co si sám nějak nezasloužil, a jde si s tím naložit po svém. Ztrácíme se Bohu, když jím pohrdáme, když ho považujeme za překonaného, za možná mrtvého, když ne pro svět, tak pro nás určitě.

Jak zde vypadá Boží hledání? Je jiné než u ovcí. Otec zde nejde do ciziny, aby svému chlapci řekl, že může jít zpět. Něco se děje v tom synovi. Hodnotí svou situaci. Jde do sebe. To mu otevírá cestu domů. Otec přichází ve vzpomínce na domov, v možnosti porovnat, co si člověk myslel a jak dopadl. Zpět k Bohu nás volá naše svědomí. Každý člověk ho má a může slyšet hlas, který zve k Bohu. Jak vidíme, je to hlas veliké pokory, protože říká, že je lepší být posledním služebníkem před Bohem, než svým pánem někde mezi sviněma. Doma se ten syn necítil nadvakrát dobře, bylo mu možná těsno, možná bylo všechno moc poklidné. Jak vidíme v příběhu, otec je velice dobrý, přesto jeden i druhý syn prožívají v jeho domě nepokoj. Napadá mne, že takový nepokoj lze přirovnat k nabádání toho hada kdysi v ráji. Prvním lidem tam nic nechybělo, ale byla zde ta vidina zkusit něco jiného udělat něco jinak. Pokušitel má vždycky velikou snahu vnést vlnobití do poklidných vod. Pak je celkem lehké nevidět otcovu dobrotu, protože člověk vidí to, čeho chce dosáhnout, nikoliv to, před čím ho otec chrání.

Je úžasné, že v tomto příběhu figurují dva synové. Kdyby byl jen ten mladší, ten co odešel, tak by byla vidět Boží otcovská láska, to ano, ale přeci jen by nás ten příběh mohl trochu míjet. Ne každý dá takto viditelně najevo, že má Boha plné zuby a půjde svou cestou. Svědectví křesťanů, kteří si totálně pokazí život a pak se obrátí, ta jsou velice silná. Ale není asi potřeba procházet takovou divočinou, aby se člověk stal dobrým Ježíšovým učedníkem. Proto Ježíš do podobenství o ztraceném synu zatáhl i toho staršího, toho hodného, který je doma, nikam neutíká, ale maká od rána do večera. Jistě ho všichni musí chválit. Jenže se ukáže, že je také ztracený. Ve chvíli, kdy přijde mladší bratr a je přijat, začne tento starší zuřit a je jasné, že se mu doma také nelíbí, že vlastně to v něm kypí stejně jako v tom mladším. Jen zatne zuby a nedá nic najevo. Ztratit se Bohu tedy lze i doma i v životě splňujícím navenek všechny znaky dobrého lidství. Ježíš přeci mimo jiné zdůraznil, že problém nejsou jen zlé činy, ale už i samotný

postoj srdce. Důležité u toho staršího syna je, že vidí, jak jeho otec jedná s tím mladším. Pokud neměl příležitost doposud, tak jistě v tuto chvíli má možnost vidět svého otce jako milosrdného, odpouštějícího. Místo toho, aby se dokázal radovat, aby sám pocítil úlevu z pout nutné dokonalosti, vyčítá otci jeho milosrdenství. Nepřijde mu správné odpustit tomu, kdo dotáhl až k činu to, co on jen dusí ve svém nitru. Na rozdíl od toho mladšího ten starší nedokáže otcovu dobrotu vstřebat.

Na dvou ztracených synech můžeme vidět, co je důležité, když se nás Otec vydá hledat, když se setkáváme s tím, že Bůh jde člověku naproti. Je jedno, jak daleko jsme se zatoulali. Je jedno, jak moc jsme zhřešili. Důležité je si to uvědomit, přiznat. Ten mladší šel do sebe a poznal, že jeho představy o dokonalém životě vzaly celkem za své. Ne v tom, že všechno prohýřil, že padl na dno. Vzaly za své, protože neporozuměl svému otci. Tento detail si právě ten starší nepřipustil. Proto si nepřiznal, že je třeba se vrátit. Ve svých očích zůstal dokonalý a otec prokazující milosrdenství je vůči němu nespravedlivý. Je to ale divná představa považovat někoho za nespravedlivého jen proto, že nepotrestal toho, kdo je na tom ve svém srdci stejně jako my, jen ale měl tu smůlu, že se to na něj provalilo.

Není náhodou, že na úvod textu jsou zmíněni zákoníci a farizeové, kteří reptají nad tím, že Ježíš se baví s hříšníky. Právě oni se mají poznat v tom starším synu, který je plný zahořklosti. Nechce ji však léčit, ale chce se v ní jen dál utápět. Oni se také nechtějí radovat z toho, že nějaký hříšník se obrátil, že se vrátil ke svému otci. Tento postoj vyjadřuje, že vidí věci jen svými očima, nevnímají, co prožívá Bůh, co se v něm odehrává, co pro něj obrácení hříšníka znamená. Ono to tak trochu vypadá, že jsou milosrdenstvím zklamáni, v přijatých hříšnících vidí konkurenci, dokonce možná ohrožení svého místa v Božím království. Sice tomu tak není, ale těžko se to chápe. Když se cítíme dobrými, máme dojem, že Bůh nám patří, máme na něj větší nárok než mnozí jiní. Ale Ježíš nám připomíná, že tomu tak není, že Boha si nelze ochočit tím, jak se před ním budeme vytahovat svými skutky. On spíše stojí o naši lásku, o důvěru, se kterou mu klidně i vyčteme, že nás občas opomíjí. To totiž patří k otevřenému vztahu, který mezi námi a Bohem přišel Ježíš obnovit. Radujme se proto s nebeským Otcem, že se zpět k němu smějí vracet nejen jasní hříšníci, ale také ti, kteří jen hráli Bohu divadlo. Je přece úžasné, že přijímá člověka nikoliv podle toho, jak dokonalou masku před ním nasadí, ale jak dalece mu otevře své srdce.

Pane Ježíši, děkujeme, že hledáš různě ztracené a zbloudilé. Nauč nás pokoře, se kterou bychom ti pomáhali ztracené nalézat a nikoliv soudit.

Amen.

Neděle 11.zář 2022

Napsal uživatel Vlastislav Stejskal
Úterý, 03 Leden 2023 12:29 -
